

**نقش هوش هیجانی در پیش‌بینی تعاملات اجتماعی و امنیت اجتماعی و اخلاقی
در فضای شهری
(مطالعه موردی: افراد بالای ۱۸ سال شهر اردبیل)**

محمد سلطانی فر^۱، علی جعفری^۲، کاظم علیزاده^۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش هوش هیجانی در پیش‌بینی تعاملات اجتماعی و امنیت اجتماعی و اخلاقی در فضای شهری می‌باشد. روش تحقیق از نظر دستیابی به هدف از نوع کابردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی افراد بالای ۱۸ سال ساکن در شهر اردبیل می‌باشد که تعداد آنها مطابق با آخرین سرشماری نفوس و مسکن ۱۱۵ هزار نفر می‌باشد. با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه استفاده شد. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای بود. گردآوری اطلاعات با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام گرفت. ابزار تحقیق شامل پرسشنامه‌های استاندارد هوش هیجانی بار آن و پرسشنامه تعاملات اجتماعی، پرسشنامه محقق ساخته احساس امنیت

۱- دانشیار گروه علوم ارتباطات، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

msoltanifar@yahoo.com

۲- استادیار گروه علوم ارتباطات، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران (نویسنده مسؤول)

jafari.communication@gmail.com

۳- کارشناس ارشد علوم ارتباطات اجتماعی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

kazemalizadeh@chmail.ir

اجتماعی و اخلاقی است. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS بررسی و فرضیه‌های تحقیق با استفاده از آزمون پیرسون و رگرسیون بررسی شد. نتایج نشان داد با بالا رفتن هوش هیجانی افراد تعاملات اجتماعی آنها بالا رفته است. همچنین با بالا رفتن هوش هیجانی، امنیت اجتماعی و اخلاقی نیز ارتقا یافته است. در نهایت هوش هیجانی در پیش بینی تعاملات اجتماعی و امنیت اجتماعی و اخلاقی در فضای شهری تاثیر گذار بوده است.

کلید واژه‌ها: امنیت اجتماعی، امنیت اخلاقی، تعاملات اجتماعی، هوش هیجانی.

مقدمه

امنیت اجتماعی توانایی جامعه برای حفظ هویت، منافع و ویژگی‌های اساسی خود در برابر شرایط متحول و تهدیدها و نیز توانایی ارتقای وضعیت اجتماعی به سمت ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه است. مالر^۱ می‌گوید امنیت انسانی در پی تأمین ایمنی و اطمینان خاطر برای بشر در برابر گرسنگی و بیماری، همچنین تمام اشکال خشونت و کنشهای منفی حرمت انسانی است که باعث اختلال یا نابودی حیات و بقای او می‌گردند (نویدنیا، ۱۳۸۲). احساس امنیت اجتماعی به فقدان هراس از اینکه ویژگیهای اساسی و ارزش‌های انسانی مورد تهدید قرار گیرند و یا به مخاطره افتند. همچنین نبود ترس از تهدید حقوق و آزادیهای مشروع گفته می‌شود (افشار، ۱۳۸۵: ۶۱).

مفهوم امنیت اجتماعی و احساس امنیت شهروندان، به عنوان عنصر کلیدی در دستیابی به اهداف پیش‌بینی شده، از اهمیت بسزایی برخوردار بوده و همیشه توجه جامعه‌شناسان و جرم‌شناسان را در پی داشته است. احساس امنیت شهروندان موجب بالا رفتن آسایش و رفاه آنها و پذیرش انجام امور تعهد و مسئولیت خواهد شد. از سوی دیگر، گسترش استفاده از رسانه‌های جمعی در سال‌های اخیر و تأثیراتی که این رسانه‌ها بر جامعه دارند، ذهن بسیاری از پژوهشگران داخلی و خارجی را به خود مشغول داشته است (خواجه نوری و کاوه، ۱۳۹۲: ۲۶).

عوامل و زمینه‌های متعددی در شکل‌گیری احساس ناامنی در جامعه، حتی در

شرایطی که امنیت عینی قابل قبول باشد، نقش ایفا می‌کنند. از عوامل مهم در ایجاد احساس امنیت، فضای شهری و نوع پنداشت افراد و تصویرسازی ذهنی آن‌ها از فضاست. فضای شهری در واقع چیزی نیست جزء فضای زندگی روزمره شهروندان که هر روز به صورت آگاهانه و ناآگاهانه در طول راه از منزل تا محل کار ادراک می‌شود (پاکزاد، ۱۳۸۶). همچنین فضای شهری ساختاری سازمان یافته و واجد نظم که بصورت بستری کالبدی برای فعالیت‌های انسانی درآمده و قابلیت حمل روابط اجتماعی و اهداف فرهنگی را داراست (شیخی، ۱۳۸۴).

سکونت‌گاه‌های شهری قبل از قرن بیستم، فضاهای عمومی مانند میدان‌های شهری و بازارها، به عنوان عرصه‌ای جهت ارتباطات اجتماعی بوده‌اند و در حقیقت مکان‌هایی متشکل از فعل و انفعالات اجتماعی تعداد زیادی از مردمانی که این تعاملات را امکان پذیر می‌ساختند، قلمداد می‌شده‌اند (مدنی پور، ۱۳۸۴). علاوه بر این فضاهای باز در ایجاد حس اعتماد به مردم کمک می‌کرده و باعث افزایش حس همبستگی و تعلق در مردم می‌شوند. در حقیقت این فضاها فراتر از مکانی صرفاً برای حضور منفعلانه هستند. با تفکیک قائل شدن بین فضای عمومی و فضای شهری، تنها آن دسته از فضاها که قابلیت وقوع تعامل و برقراری تعاملات اجتماعی را دارند در درجه‌ای بالاتر و به عنوان فضای شهری قلمداد می‌شوند.

با تغییرات اجتماعی گسترده و روزافزون در زندگی بشر به ویژه در کلان‌شهرها، شرایط زیست اجتماعی، به تدریج ناامنی و احساس ناامنی را در ساختار ذهنی شهروندان تقویت کرد. این امر سبب شده است که امروزه حوزه‌های علمی و تحقیقی مانند مطالعات امنیتی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی، جرم‌شناسی و مطالعات شهری، بخشی از چارچوب تبیینی و تفسیری خود را به موضوع کلان‌ناهنجاریها (رفتاری، ساختاری و بافتاری) در شهرها اختصاص دهند. با این نگرش، در شهر اردبیل فضاهای بی‌دفاع متعددی در حوزه فضای مادی (از نظر دسترسی‌های ناقص، روشنایی‌های ناکافی، ساختمان‌های نیمه‌کاره و مخروبه و...)، در فضای اجتماعی (تضادهای رفتاری

ناهنجار و آنومیک، روابط شکننده) و... در فضای ذهنی (احساس ناامنی، افسردگی و انزوا، احساس بی‌یابری و بی‌پناهی در مواقع ضروری) و به‌طور کلی بی‌دفاع بودن در مقابل خطرهای متعدد به‌ویژه در بعضی از مناطق شهر وجود دارد. تعریف نشدن فضاها یا رعایت نکردن اصول آن از طرف افراد، وضعیت فضاها را به بی‌نظمی می‌کشاند.

جیکوبز، در مرگ و حیات شهرهای بزرگ آمریکایی، بر نقش فضاهای عمومی شهری در ایجاد تعاملات اجتماعی تأکید می‌کند. به باور او، آنچه از یک شهر بیشتر به ذهن می‌ماند، فضاهای عمومی شهر به‌ویژه خیابان‌ها و پیاده‌روهای آن است. جیکوبز اشاره می‌کند که افزایش نشست و برخاست و امنیت پیاده‌رو، تأثیر وارونه‌ای بر جدایی و تبعیض نژادی دارد (پاکزاد، ۱۳۸۶). جیکوبز نیاز به خیابان‌های ایمن را در شهر مطرح می‌کند. وی به جداسازی و تشخیص مکان‌های عمومی و خصوصی، تنوع کاربری و اختلاط آن‌ها در سطح شهر اشاره دارد و بر استفاده مؤثر و بازدارنده حضور عابران پیاده در مناطق شهری تأکید می‌ورزد. از دیدگاه او، حضور عابران موجب نظارت بیشتر و کاهش احتمال وقوع جرم می‌شود (جیکوبز^۱، ۱۹۶۱).

یکی از متغیرهای اثرگذار بر احساس امنیت هوش هیجانی است. مفهوم هوش هیجانی به‌چگونگی سازگاری و موفقیت افراد در موقعیتهای زندگی اشاره دارد. از دیدگاه سالووی و مایر هوش هیجانی شامل توانایی برای تشخیص درست هیجانها و عواطف دیگران و پاسخ متناسب به آنها، همچنین برانگیختن، آگاهی و نظم بخشیدن و کنترل پاسخهای هیجانی خویشتن می‌دانند. هوش هیجانی با شناخت فرد از خود و دیگران، ارتباط با دیگران، سازگاری و انطباق با محیط پیرامون که برای موفق شدن در برآوردن خواسته‌های اجتماعی الزم است، ارتباط دارد (حسینیان و همکاران، ۱۳۹۰).

امنیت اخلاقی یک معیار در جامعه است که می‌تواند هدف فعالیت‌های دو سویه مردم و مدیران اجتماعی و از جمله پلیس به‌عنوان ناظم و ضابط و مسئول قانونی برقراری نظم و امنیت و پاسداری از ارزش‌های انقلاب اسلامی باشد. وقتی صحبت از

1- Jacobs, J.

امنیت اخلاقی است، یعنی این که در جامعه کارهای ضد اخلاقی رخ ندهد. به عبارت دیگر امر پیشگیری انجام گردد. برای پیشگیری نیاز به شناخت تهدیدات و آسیب‌پذیری‌ها در جامعه می‌باشد. برای رسیدن به این شناخت نیاز به روش‌های مناسبی است که یکی از مهم‌ترین ابزارهای آن وجود مبادی اطلاعاتی و بدان وسیله شبکه اطلاعاتی و دریافت بازخوردهای جامعه از امنیت اخلاقی و دریافت علل آنها و انتخاب روش مناسب برای رفع این ناامنی می‌تواند باشد. از دید جامعه‌شناسی، احساس امنیت در واقع یک تولید اجتماعی است؛ یعنی همه نهادهای اجتماعی در شکل‌گیری آن نقش ایفا می‌کنند. با این دید طبیعتاً همه ارکان جامعه از جمله مردم، پلیس، مدیریت شهری، فضای شهری و... در تولید و ارتقای سطح امنیت نقش کلیدی و لاینفک دارند. با توجه به آنچه اشاره گردید محقق در پی پاسخ به این سوال است که هوش هیجانی چه نقشی در پیش‌بینی تعاملات اجتماعی و امنیت اجتماعی و اخلاقی در فضای شهری دارد؟

پیشینه تحقیق

عبدالله زاده فرد و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی به بررسی ارتقاء هویت شهری از طریق تغییر در منظر شهری با رویکرد افزایش تعاملات اجتماعی مطالعه موردی: گذر امام زاده زنجیری شیراز پرداخته‌اند. نتیجه مطالعه آنان نشان می‌دهد که مولفه‌های دسترسی و ارتباط، فعالیت و کاربری تاثیرگذارترین مولفه‌های منظرشهری در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی و ارتقاء هویت شهری بوده است.

محمودی پاتی و بلوری (۱۳۹۷) در تحقیقی به بررسی رابطه مولفه‌های تاثیرگذار بر میزان تعاملات اجتماعی در محلات پرتراکم (مورد مطالعه: محله اسپه کلا شهر آمل) پرداخته‌اند. نتایج تحقیق آنان نشان می‌دهد که مولفه‌های ساختار کالبدی فضا و ادراک محیطی و میزان تعاملات اجتماعی باهم رابطه دارند.

حمیدی پور و رجبی (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان پیش‌بینی احساس امنیت اجتماعی براساس هویت اجتماعی، هوش فرهنگی و معنویت انجام داده‌اند. مطابق نتایج تحقیق

آنان، بین احساس امنیت اجتماعی با درجه معنوی، نگرش معنوی و توانایی معنوی رابطه معناداری وجود دارد. احساس امنیت اجتماعی با هوش فرهنگی، شناخت فرهنگی و انگیزش فرهنگی به‌طور معناداری رابطه دارد.

پژوهان فر و پاک‌نهاد (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان ارتقاء کیفیت فضایی پارک‌های شهری به منظور افزایش تعاملات اجتماعی شهروندان (نمونه موردی پارک‌های شهر گرگان) انجام داده‌اند. نتایج نشان داد که کیفیت فضایی پارک‌های شهری بر تعاملات اجتماعی افراد تأثیرگذار است و مؤلفه‌های کیفیت فضایی خوانایی، نفوذپذیری، گوناگونی، انعطاف‌پذیری، سرزندگی و تناسب بصری با تعاملات اجتماعی ارتباط معناداری دارند.

پارسا مهر و حدت (۱۳۹۵) تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی در میان دانشجویان دانشگاه یزد انجام داده‌اند. یافته‌های تحقیق آنها نشان داد که رابطه‌ی مستقیم بین هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی دانشجویان وجود دارد و مشخص گردید، تقویت هوش هیجانی در مقاطع مختلف، باعث سازگاری بیشتر با محیط و اطرافیان می‌شود.

سلطانی و همکاران (۱۳۹۵) تحقیقی با عنوان تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری (مورد مطالعه: شهر قدس) انجام داده‌اند. بر اساس بررسی‌های صورت گرفته، محله مرکزی به عنوان یک محله کمابیش نوساز با توزیع متناسب کاربری اراضی، برخوردارترین محله شهر قدس و محله جنوب غربی با بافت آشفته و سکونت غالب مهاجران، محروم‌ترین محله از لحاظ شاخص‌های احساس امنیت، رتبه‌بندی شده‌اند.

شکوهی و همکاران (۱۳۹۴) تحقیقی با عنوان طراحی فضاهای بازی با رویکرد ارتقاء هوش هیجانی کودکان، تدوین اصول و ارائه شیوه طراحی بدیع در نمونه موردی پارک شهید رجایی زنجان انجام داده‌اند. در طراحی انجام یافته، ۲۰ نوع ایده در ایدئوگرام ارائه و آزمون شده که هر کدام به نوعی باعث بالارفتن هوش هیجانی در کودکان با رده سنی متفاوت می‌شود، هرچند که در طراحی باید سایت قرارگیری وسایل بازی از نظر

اقلیمی (منطقه جغرافیایی) امنیت و مراقبت مورد نیاز و وسایل بازی در نظر گرفته شود.

بهزاد فر و طهماسبی (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان شناسایی و ارزیابی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تعاملات اجتماعی تحکیم و توسعه روابط شهروندی در خیابان‌های شهری: نمونه مورد مطالعه سنندج به این نتیجه رسیدند که مؤلفه‌های فردی تأثیر مستقیم بر تعاملات اجتماعی دارند، ضمن اینکه نقش مؤلفه‌های کالبدی و محیط فیزیکی به عنوان بستر شکل‌گیری روابط ساده و پیچیده اجتماعی را نمی‌توان نادیده گرفت.

زیاری و همکاران (۱۳۹۲) در تحلیل تطبیقی احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی به بررسی شهرستان کوه‌دشت پرداخت و به این نتیجه رسید که از لحاظ احساس امنیت عمومی، تفاوت معناداری میان شهر و روستا مشاهده نمی‌شود، اما از لحاظ ترس از فضاهای شهری و روستایی، تفاوت میان آن‌ها معنادار است.

باباخانی و ممی زاده (۱۳۹۱) تحقیقی با عنوان رابطه میان هوش هیجانی و تفکر انتقادی با ادراک تعاملات اجتماعی در بین دانشجویان انجام داده‌اند. یافته‌های تحقیق آنها نشان داد که یک همبستگی و رابطه قوی بین دو متغیر هوش هیجانی و تفکر انتقادی با ادراک تعاملات اجتماعی وجود دارد.

فوستر^۱ و همکاران (۲۰۱۴) تأثیرات ترس از جرم را در راه رفتن و پیاده روی افراد در استرالیا بررسی نموده‌اند. نتایج یافته‌های آنها نشان می‌دهد که با افزایش مداخلات و تصمیم‌گیری‌هایی می‌توان ترس از جرم را کاهش داده و میزان پیاده روی را در معابر شهری افزایش داد.

ویور^۲ (۲۰۱۰) مساله جنسیت و احساس امنیت را بررسی نموده و به این نتیجه رسیده است که زنان در جامعه احساس امنیت کمتری دارند.

بونت و پاسکال^۳ (۲۰۰۷) در پژوهشی نشان دادند که زنان و دختران از زندگی کردن در مکان‌هایی که مطابق آمار رسمی جرم و ناامنی در آنها زیاد است در هراس بوده و نسبت به آنها احساس ناامنی می‌کنند.

---

1 - Foster, S.

2 - Weaver, D.

3- Bonnete, C., & Pascal, G.

لیندستروم^۱ و همکاران (۲۰۰۳) تأثیر سرمایه اجتماعی را بر احساس ناامنی در محله و بررسی کردند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که عوامل محل های، ۲/۷ درصد از کل واریانس احساس ناامنی افراد را تبیین می کنند. این تأثیر، با وارد کردن عوامل فردی در مدل کاهش مییابد و به ۰/۷ درصد می رسد.

اکثر تحقیقاتی که در پیشینه به آنها اشاره شد از این نظر که یکی از متغیرهای تحقیق حاضر را مورد بررسی قرار داده اند با این تحقیق مشابه هستند؛ همچنان که تحقیقات عبدالله زاده و همکاران (۱۳۹۷)، محمودی پاتی و بلوری (۱۳۹۷)، پژوهان فر و پاک نهاد (۱۳۹۶) و بهزاد فر و طهماسبی (۱۳۹۲) درباره تعاملات اجتماعی، تحقیقات پارسا مهر و حدت (۱۳۹۵)، شکوهی و همکاران (۱۳۹۴) و باباخانی و ممی زاده (۱۳۹۱) درباره هوش هیجانی و معنوی و تحقیقات حمیدی پور و رجبی (۱۳۹۷)، سلطانی و همکاران (۱۳۹۵)، زیاری و همکاران (۱۳۹۲)، فوستر و همکاران (۲۰۱۴)، ویور (۲۰۱۰)، بونت و پاسکال (۲۰۰۷) و لیندستروم و همکاران (۲۰۰۳) درباره احساس امنیت انجام شده اند. تحقیقات صورت گرفته درباره تعاملات اجتماعی بیشتر در حوزه معماری و شهرسازی صورت گرفته است. اما تحقیق حاضر از این نظر که چندین متغیر شامل هوش هیجانی، تعاملات اجتماعی و امنیت اجتماعی و اخلاقی را با تأکید بر جنبه جامعه شناختی مورد بررسی قرار داده است با تحقیقات پیشینه متفاوت است. همچنین بر خلاف تحقیقات پیشینه که بیشتر به بررسی رابطه پرداخته بوده اند، تحقیق حاضر به پیش بینی پرداخته است و از این نظر نیز کاملاً دارای نوآوری می باشد.

مبانی نظری تحقیق

امنیت اجتماعی

«ویور» امنیت اجتماعی را توانایی های جامعه برای حفظ ویژگی های اساسی اش تحت شرایط تغییر و تهدیدات واقعی و محتمل تعریف می کند، وی خاطر نشان می سازد

^۱. Lindstrom, M.

که اعضای جامعه نمی‌توانند نسبت به چیزهایی که هویتشان را تهدید می‌کند، احساس مسئولیت نکنند و آنها را تنها به دولت واگذارند. امنیت اجتماعی از نظر «بوزان» به حفظ مجموع ویژگی‌هایی ارجاع دارد که بر مبنای آن افراد خودشان را به عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند؛ یا به بیان دیگر معطوف به جنبه‌هایی از زندگی فرد می‌گردد که هدایت گروهی او را سامان می‌بخشد. به این ترتیب «بوزان» امنیت اجتماعی را قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب، هویت و عرف ملی با شرایط قابل قبولی از تحول می‌داند. «توینس» در این مورد معتقد است که امنیت اجتماعی عدم ترس، خطر و هراس در حفظ و نگهداری ویژگی‌های مشترک گروه اجتماعی چون مذاهب، زبان و سبک زندگی است (نویدنیا، ۱۳۸۲).

لویس مامفورد را که به گفته خود در واقع بسط‌دهنده ایده‌های پاتریک گلدس بود می‌توان جزو اولین نظریه پردازانی دانست که در نیمه اول قرن بیستم بر ایجاد امنیت، حس مکان و مقیاس انسانی در فضاهای شهری توجه نمود. او در کتاب فرهنگ شهرها، از شهر بعنوان مکان تبلور فرهنگ و دفاع از انسان در مقابل اتومبیل نام برده و به تنوع و اختلاط کاربریها در فضای شهری و اولویت حرکت پیاده بر سواره در محیط شهری اشاره کرده است.

ال زلینکا و دین برنان دیگر ایده پردازانی هستند که در آستانه هزاره سوم و در کتاب منظر ایمن: ایجاد اجتماعات ایمن تر از طریق برنامه ریزی و طراحی، منظرسازی ایمن را به عنوان طراحی فضاهای عمومی در جهت ارتقاء ادراکات ایمنی و کاهش جرم و ترس از جرم تعریف می‌کنند. آنها در این نوشتار شماری از اصول طراحی را در جهت حفاظت کردن از فضاهای عمومی ایمن ارائه می‌دهند. بیشترین این اصول بصورت مستقیم برای طراحی تحرک‌گرا به ویژه با توجه به عابران پیاده کاربردی هستند (کاشانی جو، ۱۳۸۹: ۱۰۳).

تعاملات اجتماعی

تعامل اجتماعی به معنای ایجاد رابطه بین دو نفر یا بیشتر است که منجر به واکنشی

میان آنها می‌شود و این نوع واکنش برای هر دو طرف شناخته شده است. البته تعاریف دیگری نیز برای تعاملات اجتماعی وجود دارد. به عنوان نمونه تعامل اجتماعی می‌تواند یک موضوع فیزیکی، یک نگاه، یک مکالمه و ارتباط میان افراد باشد که خود مستلزم تعریف رویدادها و فعالیت‌های متناسب و در نتیجه نقش‌پذیری مردم در فضا و عضویت آنها در گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است (دانشپور و چرخچیان، ۱۳۸۶: ۲۲). تعاملات اجتماعی دارای زیر معیارهای مشارکت، همکاری، گروه‌دوستان، جامعیت داشتن و همگانی بودن و دیدارگاهی بودن را شامل می‌شود.

یکی از نظریه‌پردازان عرصه عمومی هانا آرنت می‌باشد که کتاب شرایط انسانی را در سال ۱۹۵۸ تالیف نموده است. او، مشوق برون‌گری و زندگی سیاسی و اجتماعی است که در آن قلمرو عمومی نقش اصلی را بازی می‌کند. آرنت فضا را در دو معنا؛ فضای حضور در میان دیگران و فضای ما بین دیگران تحلیل کرده تا درکی جامع از قلمروی عمومی سیاست و همین‌طور فضای عمومی کالبدی شهر فراهم کرده باشد. هماهنگی مردم و اشیا در تحلیل و پذیرش این مطلب که روابط اجتماعی به واسطه اشیا شکل می‌گیرد نکته کلیدی است که در تحلیل آرنت درباره فضای عمومی آمده است.

هوش هیجانی

هوش هیجانی به معنای مهارت داشتن خود شناسی است. بدین معنی که فرد بداند چه کسی است یا افکار، عواطف، احساسات و ویژگی‌های رفتاری اش چیست. مهارتی است برای ارزیابی و هدایت، که موجب تغییر توانایی‌های انسان برای رسیدن به تعالی، توسعه و ایجاد احساس مثبت در زندگی می‌شود (آقایار و شریفی، ۱۳۸۸). به نظر گل‌من هوش هیجانی شامل ویژگی‌هایی چون توانایی تهییج و برانگیختن خود، استقامت و پایداری در مقابل شکست، از دست ندادن روحیه، پس راندن افسردگی و یأس در هنگام تفکر، همدلی و صمیمیت و امید داشتن است. گل‌من (۱۳۸۲)، هوش هیجانی را به عنوان بهترین عامل

پیش‌بینی‌کننده موفقیت در زندگی معرفی کرد که هر شخصی می‌تواند به آن دست یابد و می‌توان آن را یک خصیصه شخصیتی به حساب آورد (به نقل از رهنورد و جویبار، ۱۳۸۷).
بار- آن هوش هیجانی را مجموعه‌ای از توانایی‌ها، قابلیت‌ها، و مهارت‌هایی می‌داند که فرد را برای کنار آمدن با محیط و کسب موفقیت در زندگی تجهیز می‌کند (به نقل از مخبریان نژاد، ۱۳۸۶).

فضای شهری

بنابر گفته لانگ « فضای شهری را می‌توان بخشی از فضای باز و عمومی شهری دانست که به نوعی تبلور ماهیت زندگی اجتماعی می‌باشد. بر این اساس فضاهای شهری عرصه تعامل متقابل انسان‌ها می‌باشند که داستان زندگی جمعی در آن گشوده می‌شود. فضایی که همه مردم می‌توانند در آن حضور یابند و به فعالیت پردازند (لانگ^۱، ۱۹۸۷: ۹۷).

فضای شهری تنها یک مفهوم کالبدی نیست بلکه کنش «تعاملات شهروندی» و «فعالیت‌های شهری» را نیز در بر می‌گیرد. یعنی کالبدی از شهر را مجبور می‌کند که مکان برقراری فعالیت‌های شهری یا عرصه بروز تعاملات اجتماعی باشد (قلمبر دزفولی و نقی زاده، ۱۳۹۳: ۱۶).

فضاهای عمومی فضاهایی هستند که افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی در آنها سهیم هستند، این فضاها محل تبادل افکار و اطلاعات و مکان‌هایی برای شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی هستند. چنین فضاهایی بیش از آنکه تنها یک فضا باشند یک تجربه‌اند (هاجر و ریچندراپ^۲، ۲۰۰۱). که نتیجه چنین تعامل و تجاری در میان افراد و گروه‌های مختلف، دریافت حس هویت جمعی، احترام به خود، ارتقا مهارت‌های جمعی و مشارکت اجتماعی

1- Lang, J.

2- Hajer, M., & Reijndrop, A.

خواهد بود. فضاهای عمومی مشتمل بر فضاهای شهری گوناگونی چون: خیابان‌ها، معابر، میادین، پلازها، پارک‌ها، زمین‌های بازی، مال‌ها، سواحل و کناره‌ها و سایر فرم‌های فضاهای تجمع می‌باشند (لانگ، ۱۹۹۴) و از نظر فعالیتی می‌توانند جهت تامین یک فعالیت ویژه طراحی و برنامه‌ریزی شوند و یا آنکه مانند میادین و پلازها دارای تنوع کالبدی و فعالیتی و در نتیجه اجتماع‌پذیری بیشتر باشند (کار^۱ و همکاران، ۱۹۹۲).

در مطالعه‌ای که بر روی بیش از هزار فضای عمومی شهری در کشورهای مختلف جهان صورت گرفته است، نشان داده شده است که چهار عامل اساسی در سنجش مطلوبیت کیفی وضعیت فضاهای عمومی شهری از اهمیت بیشتری برخوردارند. این عوامل عبارتند از: دسترسی و به هم پیوستگی، آسایش و منظر، کاربری‌ها و فعالیت‌ها و اجتماع‌پذیری. همچنین قلمروی عمومی عامل اصلی برون‌گرایی و زندگی سیاسی و عمومی است. پیاده‌روها عامل ایجاد امنیت و تقویت تعاملات اجتماعی و فعالیت‌های قابل انجام در فضاهای شهری و به سه دسته ضروری، انتخابی و اجتماعی تقسیم می‌شود که از این میان، نقش دسته‌های دوم و به ویژه سوم در کیفیت بخشی به فضاهای شهری، ممتاز می‌دانند (کاشانی جو، ۱۳۸۹: ۱۰۰).

مارکوس و فرانسیس در کتاب مکان‌های مردمی به ارزیابی محیط سکونتی می‌پردازند و فضاهای شهری را به ویژه از منظر ارتباطات اجتماعی در هفت گروه دسته‌بندی می‌کنند: پلازهای شهری، پارک‌های محله‌ای (واحد همسایگی)، پارک‌های جمع و جور، فضاهای باز مدارس، فضای باز مسکونی ویژه سالمندان، فضای باز ویژه بازی کودکان و فضاهای باز درمانی (رضایی، ۱۳۸۳؛ به نقل از افشار منش و طیار، ۱۳۹۵).

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر دستیابی به هدف از نوع کاربردی و از نظر شیوه گردآوری

اطلاعات از نوع پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق شامل تمامی افراد بالای ۱۸ سال ساکن شهر اردبیل می‌باشد که تعداد آنها مطابق با آخرین سرشماری نفوس و مسکن ۱۱۵ هزار نفر ثبت گردیده است. با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردید. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای بود. گردآوری اطلاعات با استفاده از ابزار پرسشنامه صورت گرفت. ابزار تحقیق در این تحقیق شامل پرسشنامه هوش هیجانی بار آن، پرسشنامه استاندارد تعاملات اجتماعی و پرسشنامه محقق ساخته احساس امنیت اجتماعی و اخلاقی است.

مقیاس هوش هیجانی بار- آن دارای پنج مقیاس یا جنبه (مهارت‌های درون فردی، مقابله با فشار، سازگاری و خلق کار) و پانزده خرده‌مقیاس است. پاسخ‌های آزمون نیز روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای در ردیف لیکرت (کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی، مخالفم و کاملاً مخالفم) تنظیم شده است. این پرسشنامه دارای ۹۰ سوال است که نخستین پرسشنامه فرا فرهنگی ارزیابی هوش هیجانی است. این آزمون در سه مرحله در ایران اجرا شده و پس از انجام برخی تغییرات در متن اصلی پرسشنامه، حذف یا تغییر بعضی سوالات و تنظیم مجدد سوالات هر مقیاس، پرسشنامه از ۱۱۷ سوال به ۹۰ سوال تقلیل یافت.

میزان آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰.۹۳٪ گزارش گردید این میزان (آلفای محاسبه شده در مرحله سوم) با آلفای محاسبه شده در مرحله دوم آزمون یکسان بدست آمده (سموعی، ۱۳۸۱).

پرسشنامه استاندارد تعامل اجتماعی از پرسشنامه‌های بردی و کرونین جونیور (۲۰۰۱) و لپندکوئیست (۱۹۷۴) وام گرفته شده است. این پرسشنامه دارای ۱۲ گویه است با یک مقیاس لیکرت هفت درجه‌ای (خیلی خیلی کم تا خیلی خیلی زیاد). این پرسشنامه شامل ۴ بعد احترام (سوال ۱ تا ۳)، نگرش (سوال‌های ۴ تا ۶)، توجه (سوال‌های ۷ تا ۹) و کنشگرانه (سوال‌های ۱۰ تا ۱۲) می‌باشد.

اعتبار یا روایی با این مسئله سر و کار دارد که یک ابزار اندازه‌گیری تا چه حد چیزی را اندازه می‌گیرد که ما فکر می‌کنیم. در پژوهش (صادق پور و رمضان نژاد، ۱۳۹۵) روایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان این حوزه تأیید شده است (اعتبار صوری).

قابلیت اعتماد یا پایایی یک ابزار عبارت است از درجه ثبات آن در اندازه‌گیری هر آنچه اندازه می‌گیرد یعنی اینکه ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. در پژوهش صادق پور و رمضان نژاد (۱۳۹۵) پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ به دست آمده است.

پرسشنامه امنیت اجتماعی و اخلاقی: این پرسشنامه ۲۹ گویه دارد و هدف آن بررسی میزان امنیت اجتماعی (امنیت اجتماعی، عملکرد نیروی انتظامی، قوانین حکومتی) است. اعتبار این پرسشنامه با استفاده از نظرات اساتید راهنما و مشاور، خوب ارزیابی و تأیید شده است. همچنین پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه گردید. آلفای این پرسشنامه ۰/۷۸ بدست آمد که نشان دهنده پایایی قابل قبول این پرسشنامه می‌باشد.

داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS، بررسی و نتایج آمار توصیفی با استفاده از شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار و نتایج آزمون استنباطی و فرضیه‌های تحقیق با استفاده از آزمون رگرسیون بررسی شد.

یافته‌ها

در یافته‌های جمعیت‌شناختی از نظر شاخص جنسیت ۴۰/۹ درصد پاسخگویان زن هستند و ۵۹/۱ درصد نیز مرد هستند. از نظر شاخص سن ۴/۹ درصد پاسخگویان با کمترین فراوانی ۵۰ سال و بالاتر سن دارند و ۵۷/۳ درصد پاسخگویان با بیشترین فراوانی ۳۰ تا ۳۹ ساله هستند. همچنین افراد ۱۸ تا ۲۹ سال ۲۰/۱ درصد و افراد ۴۰ تا ۴۹ سال ۱۷/۷ درصد پاسخگویان را شامل می‌شود. در یافته‌های مربوط به فراوانی تحصیلات ۷ درصد پاسخگویان با کمترین فراوانی تحصیلات دکتری دارند و ۳۷/۴

درصد نیز با بیشترین فراوانی دارای تحصیلات لیسانس هستند. از نظر شاخص وضعیت تاهل نیز ۵۷ درصد پاسخگویان متأهل و ۴۳ درصد مجرد بوده اند.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیر های هوش هیجانی، تعامل اجتماعی و امنیت

اجتماعی و اخلاقی

آماره	هوش هیجانی	امنیت اخلاقی	امنیت اجتماعی	تعامل اجتماعی
میانگین	۸۴/۶	۲۲/۲	۱۹/۱	۶۴/۴
میانه	۸۰	۲۰	۱۷	۵۲
انحراف معیار	۷/۵	۴/۴	۴/۳	۷/۸

نمرات فوق میانگین، میانه، انحراف معیار و واریانس مولفه های هوش هیجانی، امنیت اخلاقی و اجتماعی و تعامل اجتماعی را نشان می دهد. در میان چهار متغیر مورد بررسی بیشترین میانگین مربوط به متغیر هوش هیجانی و سپس تعاملات اجتماعی است. همچنین کمترین میانگین مربوط به متغیر امنیت اجتماعی است.

آزمون فرضیات

فرضیه اول: هوش هیجانی در پیش بینی تعاملات اجتماعی در فضای شهری نقش دارد.

جدول ۲. همبستگی بین زیرمقیاس های هوش هیجانی و تعاملات اجتماعی

مجموع مجزورات	Df	مجذور میانگین	F	sig	R	R ²	Adj. R ²
۱۴۱/۷	۱	۴۲/۲					
۲۰/۲	۳۸۲	۰/۴۴	۱۰۷/۲	۰/۰۰۰	۰/۹۳	۰/۸۷	۰/۶۶
کل	۳۸۳						

متغیرهای پیش بین	ضرایب غیر استاندارد	خطای معیار	ضرایب استاندارد	
			Beta	T
مقدار ثابت	۱۱/۰۵	۰/۲۷	۴۰/۰۶	۰/۰۰۰
تعاملات اجتماعی	۰/۳۴	۰/۰۶۲	۰/۴۳	۰/۰۳۳

متغیر ملاک: هوش هیجانی

براساس نتایج جدول فوق $R = ۰/۹۳$ ، $F = ۱۰۷/۲$ و $P < ۰/۰۵$ نشان داد که هوش هیجانی با اطمینان ۹۹ درصد به گونه‌ی معناداری توان تبیین واریانس تعاملات اجتماعی را دارا می‌باشد. که این میزان برابر با ۶۶ درصد می‌باشد. به عبارت دیگر در این تحقیق ۶۶ درصد تعاملات اجتماعی در فضای شهری به وسیله هوش هیجانی تبیین می‌شود. سهم تمامی زیرمقیاس تعاملات اجتماعی ($\beta = ۰/۴۳$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار است. مقادیر ضرایب همبستگی تفکیکی محاسبه شده نیز موید ترتیب مقادیر ضرایب همبستگی استاندارد ذکر شده است. بر این اساس می‌توان گفت فرضیه پژوهش تایید می‌شود بطوری که با بالا رفتن نمرات هوش هیجانی افراد تعاملات اجتماعی آنها بالا رفته است.

فرضیه دوم: هوش هیجانی در پیش بینی امنیت اجتماعی و اخلاقی در فضای شهری نقش دارد.

جدول ۳. همبستگی بین زیرمقیاس‌های هوش هیجانی و امنیت اجتماعی و اخلاقی

مجموع مجذورات	df	مجذور میانگین	F	sig	R	R ²	Adj. R ²
۱۴۷/۸	۱	۷۳/۹					
۱۴/۱	۳۸۲	۰/۳	۲۴۶/۱	۰/۰۰	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۹۰
۱۶۲	۳۸۳						

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب غیر استاندارد		T	sig
	B	Beta		
مقدار ثابت	۱۰/۳		۴۳/۷	۰/۰۰۰
امنیت اجتماعی	۰/۰۴۹	۰/۴	۳/۴	۰/۰۰۱
امنیت اخلاقی	۰/۱۴	۰/۵۷	۴/۹	۰/۰۰۰

متغیر ملاک: هوش هیجانی

براساس نتایج جدول فوق $R = ۰/۹۵$ ، $F = ۲۴۶/۱$ و $P < ۰/۰۵$ نشان داد که هوش

هیجانی با اطمینان ۹۹ درصد به گونه‌ی معناداری توان تبیین واریانس امنیت اجتماعی و اخلاقی را دارا می‌باشد. که این میزان برابر با ۹۰ درصد می‌باشد. به عبارت دیگر در این تحقیق ۹۰ درصد امنیت اجتماعی و اخلاقی در فضای شهری به وسیله هوش هیجانی تبیین می‌شود. سهم تمامی زیرمقیاس امنیت اجتماعی ($\beta = ۰/۴۰$)، امنیت اخلاقی ($\beta = ۰/۵۷$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار است. مقادیر ضرایب همبستگی تفکیکی محاسبه شده نیز موید ترتیب مقادیر ضرایب همبستگی استاندارد ذکر شده است. بر این اساس می‌توان گفت فرضیه پژوهش تایید می‌شود بطوری که با بالا رفتن نمرات هوش هیجانی امنیت اجتماعی و اخلاقی بالا رفته است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان داد هوش هیجانی با اطمینان ۹۹ درصد به گونه معناداری توان تبیین واریانس تعاملات اجتماعی را به میزان ۶۶ درصد دارا هستند. سهم تمامی زیرمقیاس تعاملات اجتماعی ($B = ۰/۴۳$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. مقادیر ضرایب همبستگی تفکیکی محاسبه شده نیز موید ترتیب مقادیر ضرایب همبستگی استاندارد ذکر شده است. بر این اساس می‌توان گفت فرضیه پژوهش تایید می‌شود بطوری که با بالا رفتن هوش هیجانی افراد تعاملات اجتماعی آنها بالا رفته است. این نتایج با پژوهش های الیندستروم و همکاران (۲۰۰۳)، باباخانی و ممی زاده (۱۳۹۱) و شکوهی و همکاران (۱۳۹۴) همسو است. در تبیین این مسئله می‌توان اذعان داشت با تغییرات اجتماعی گسترده و روز افزون در زندگی بشر به ویژه در کلان شهرها، شرایط زیست اجتماعی، به تدریج ناامنی و احساس ناامنی را در ساختار ذهنی شهروندان تقویت کرد. تعریف نشدن فضاها یا رعایت نکردن اصول آن از طرف افراد، وضعیت فضاها را به بی‌نظمی می‌کشاند. آثار و پیامدهای این وضعیت، از چند جنبه مدیریت شهری را با مشکل مواجه می‌کند. از یک سو فضاهای بی‌دفاع، سرمایه اجتماعی مدیریت شهری را که با هزینه های فراوان کسب شده است، کاهش می‌دهد؛ چراکه این گونه فضاها، تأثیری مستقیم بر

عناصر سرمایه اجتماعی شهرداری برجای می‌گذارد. از سوی دیگر، فضاهای بی‌دفاع، با پرداخت رسانه‌ای نامناسب، احساس ناامنی ایجاد می‌کنند. همچنین این فضاها سبب می‌شوند که اقدامات تحول شهری، طی سال‌های اخیر به چالش کشیده شود و مهم‌تر از همه اینکه این گونه فضاها، امکان زیست را برای شهروندان در این گونه مناطق و حتی مناطق همجوار آن‌ها با اختلال مواجه می‌سازند که برای مدیریت شهری، از اهمیت زیادی برخوردار است (کلکوهن، ۱۳۸۷). در این میان مسائل روانشناختی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است از جمله هوش هیجانی که عمده مسائل آن مربوط به تعاملات اجتماعی افراد است. الیندستروم و همکاران (۲۰۰۳) تأثیر سرمایه اجتماعی را بر احساس ناامنی در محله بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که عوامل محل‌های، ۲/۷ درصد از کل واریانس احساس ناامنی افراد را تبیین می‌کنند. این تأثیر، با واردکردن عوامل فردی در مدل کاهش می‌یابد و به ۰/۷ درصد می‌رسد.

نتایج تحقیق همچنین نشان داد هوش هیجانی با اطمینان ۹۹ درصد به گونه معناداری توان تبیین واریانس امنیت اجتماعی و اخلاقی را به میزان ۹۰ درصد دارا هستند. سهم تمامی زیرمقیاس امنیت اجتماعی ($B = ۰/۴۰$)، امنیت اخلاقی ($B = ۰/۵۷$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. مقادیر ضرایب همبستگی تفکیکی محاسبه شده نیز موید ترتیب مقادیر ضرایب همبستگی استاندارد ذکر شده است. بر این اساس می‌توان گفت فرضیه پژوهش تأیید می‌شود بطوری که با بالا رفتن هوش هیجانی امنیت اجتماعی و اخلاقی بالا رفته است. این نتایج با نتایج پژوهش‌های باباخانی و ممی‌زاده (۱۳۹۱) و زیاری و همکاران (۱۳۹۲) همسو است. زیاری و همکاران (۱۳۹۲) در تحلیل تطبیقی احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی به بررسی شهرستان کوه‌دشت پرداخته و به این نتیجه رسیدند که از لحاظ احساس امنیت عمومی، تفاوت معناداری میان شهر و روستا مشاهده نمی‌شود، اما از لحاظ ترس از فضاهای شهری و روستایی، تفاوت میان آن‌ها معنادار است. با توجه به یافته‌های تحقیق پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌گردد:

- از آنجایی که تعاملات اجتماعی یکی از مهارت‌های هوش هیجانی است پیشنهاد می‌گردد در رسانه‌ها و مراکزی از جمله دانشگاه‌ها، مراکز فرهنگی و سازمانهای مردم‌نهاد، کارگاههایی در راستای افزایش هوش هیجانی شهروندان و شناسایی نقاط ضعف آنها برگزار شود تا مهارت‌های لازم توسط شهروندان آموخته شده و بر ارتقا میزان هوش هیجانی و تعاملات اجتماعی افراد موثر باشد.

- نتایج این پژوهش می‌تواند در سازمان‌هایی از جمله نیروی انتظامی به کار برده شود تا بتواند با افزایش مهارت‌های هوش هیجانی در بین پرسنل و شناسایی این موارد بتواند مامورانی که وظیفه برقراری امنیت اخلاقی و اجتماعی را دارند آگاه‌تر سازد.

منابع

- افشار، زین العابدین. (۱۳۸۵). بررسی امنیت اجتماعی زنان در شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران.
- افشارمنش، معصومه و طیار، حسین. (۱۳۹۵). بررسی طراحی فضای معماری با محوریت تعاملات اجتماعی، دومین همایش ملی فرهنگ، گردشگری و هویت شهری.
- آقاییار، سیروس و شریفی، پرویز. (۱۳۸۸). هوش هیجانی: کاربرد هوش در قلمرو هیجان، اصفهان: سپاهان.
- باباخانی، وحیده و ممی‌پور، مریم. (۱۳۹۱). رابطه میان هوش هیجانی و تفکر انتقادی با ادراک تعاملات اجتماعی در بین دانشجویان، فصلنامه علوم رفتاری، دوره ۴، شماره ۱۴، صص ۶۱-۷۷.
- بهزادفر، مصطفی و طهماسبی، ارسلان. (۱۳۹۲). شناسایی و ارزیابی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تعاملات اجتماعی تحکیم و توسعه روابط شهروندی در خیابان‌های شهری: نمونه مورد مطالعه سنندج، فصلنامه باغ نظر، سال دهم، شماره ۲۵، صص ۱۷-۲۸.
- پارسا مهر، مهربان و حدت، الهه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی در میان دانشجویان، فصلنامه توسعه اجتماعی، دوره ۱۱، شماره ۲، صص ۶۵-۹۴.
- پاکزاد، جهان‌شاه. (۱۳۸۶). سیر اندیشه‌ها در شهرسازی (۲)، تهران: شرکت عمران شهرهای جدید.

- پژوهان فر، مهدیه و پاک نهاد، حدیثه. (۱۳۹۶). ارتقاء کیفیت فضایی پارک های شهری به منظور افزایش تعاملات اجتماعی شهروندان (نمونه موردی پارک های شهر گرگان)، مجله آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۷، شماره ۲۶، صص ۱۸۳-۱۹۸.
- حسینیان، سیمین؛ قاسم زاده، سوگند و نیکنام، ماندانا. (۱۳۹۰). پیش بینی کیفیت زندگی معلمان زن بر اساس متغیرهای هوش هیجانی و هوش معنوی، فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی، سال ۳، شماره ۹، صص ۴۲-۶۰.
- حمیدی پور، رحیم و رجبی، فاطمه. (۱۳۹۷). پیش‌بینی احساس امنیت اجتماعی براساس هویت اجتماعی، هوش فرهنگی و معنویت، فصلنامه پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۷، شماره ۱، صص ۹۷-۱۱۱.
- خواجه نوری، بیژن و کاوه، مهدی. (۱۳۹۲). مطالعه رابطه بین مصرف رسانه ای و احساس امنیت اجتماعی، پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال دوم، شماره پیاپی ۶، شماره دوم، صص ۲۴-۳۵.
- دانشپور، سید عبدالهادی و چرخچیان، مریم. (۱۳۸۶). فضاهای عمومی و عوامل موثر بر حیات جمعی، مجله باغ نظر، دوره ۴، شماره ۷، صص ۱۹-۲۸.
- رضایی، محمود. (۱۳۸۳). شهرسازی شهروندگرا؛ ارتقا عرصه های همگانی در شهرها و محیط های شهری، ترجمه محمد احمدی نژاد، اصفهان: نشر خاک.
- رهنورد، فرج اله و جویبار، منوچهر. (۱۳۸۷). مقایسه هوش هیجانی در میان سطوح سه گانه مدیریت، مجله پیام مدیریت، شماره ۲۶، صص ۱۰۱-۱۱۸.
- زیاری، کرامت الله؛ عیوضلو، داوود؛ عیوضلو، محمود و ریکا، جهانبخش. (۱۳۹۲). تحلیل تطبیقی احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی مطالعه موردی: شهرستان کوهدشت، فصلنامه پژوهش های روستایی، دوره ۴، شماره ۱، صص ۱۳۷-۱۶۴.
- سلطانی، لیلا؛ بیگ محمدی، حسن و حیدری، سمیه. (۱۳۹۵). تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری (مورد مطالعه: شهر قدس)، فصلنامه پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۵، شماره ۳، صص ۸۷-۱۰۴.
- سموعی، راحله. (۱۳۸۱). ترجمه و هنجاریابی آزمون هوش هیجانی، موسسه تحقیقاتی علوم رفتاری سینا (روان تجهیز).

- شکوهی، علی؛ موسوی، سیده الهام و حجازی، مسعود. (۱۳۹۴). طراحی فضاهای بازی با رویکرد ارتقاء هوش هیجانی کودکان، تدوین اصول و ارائه شیوه طراحی بدیع در نمونه موردی پارک شهید رجایی زنجان، دومین کنفرانس ملی روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شادگان.
- شیخی، محمد تقی. (۱۳۸۴). *جامعه‌شناسی شهری*، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- صادق پور، ابوالفضل و رمضان نژاد، زهرا. (۱۳۹۵). تعامل اجتماعی، راحتی و رضایت مشتری: تأثیر تعدیل‌کننده تجربه مشتری، دومین همایش ملی مدیریت و حسابداری، تهران: انجمن الکتروشمی ایران.
- عبدالله زاده فرد، علیرضا؛ قاسمی، میترا و شکور، علی. (۱۳۹۷). ارتقاء هویت شهری از طریق تغییر در منظر شهری با رویکرد افزایش تعاملات اجتماعی مطالعه موردی: گذر امام زاده زنجیری شیراز، *مجله مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، پیاپی ۴۴، صص ۵۵۹-۵۷۵.
- قلمبر دزفولی، مریم و نقی زاده، محمد. (۱۳۹۳). طراحی فضای شهری به منظور ارتقاء تعاملات اجتماعی (مطالعه موردی: بلوار بین محله ای). *فصلنامه هویت شهر*، دوره ۸، شماره ۱۷، صص ۱۵-۲۴.
- کاشانی جو، خشایار. (۱۳۸۹). بازشناخت رویکردهای نظری به فضاهای عمومی شهری، *فصلنامه هویت شهر*، سال چهارم، شماره ۶، صص ۹۵-۱۰۶.
- کلکوهن، ایان. (۱۳۸۷). *طراحی عاری از جرم (ایجاد مناطق امن و پایدار)*، ترجمه مهرداد رایجیان اصلی و حمیدرضا عامری سیاهویی، تهران: نشر میزان با همکاری پلیس پیشگیری ناجا.
- گلمن، دانیل. (۱۳۸۲). *هوش هیجانی*، ترجمه نسرین پارسا، تهران: رشد.
- محمودی پاتی، فرزین و بلوری، زهره. (۱۳۹۷). بررسی رابطه مولفه‌های تأثیرگذار بر میزان تعاملات اجتماعی در محلات پرتراکم (موردمطالعه: محله اسپه کلا شهر آمل)، *نشریه جغرافیا و برنامه ریزی*، شماره ۶۶، صص ۲۸۱-۳۰۵.
- مخبریان نژاد، راضیه. (۱۳۸۶). *هنجار یابی پرسش‌نامه هوش هیجانی بار-آن در دانش آموزان دبیرستانی شهر تهران*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

- مدنی پور، علی. (۱۳۸۴). طراحی فضای شهری (نگرشی بر فرایندی اجتماعی و مکانی)، تهران: انتشارات شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
- نویدنیا، منیژه. (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ۶، شماره ۱۹، صص ۵۵-۷۶.
- Bonnete, C., & Pascal, G. (2007). Effects of Security Location on Social Security in France. **Population**, 61(1): 41-70
  - Car, S., Francis, M., Rivilin., & Stone, A. (1992). **Public space**, Cambridge university press, Massachusetts.
  - Foster, S., Knuiman, M., Villanueva, K., Wood, L., Christian, H., Giles-Corti, B. (2014). Does Walkable Neighbourhood Design Influence the Association between Objective Crime and Walking ?, **International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity**, 11:100.
  - Hajer, M., & Reijndrop, A. (2001). **In search of new public domain**, nli publishers.
  - Jacobs, J. (1961). **The Death and Life of Great American Cities**, New York, NY: Vintage Books.
  - Lang, J. (1987). **Creating architectural theory**, The role of the behavioral sciences in environmental design. New Yourk: Van Nostrand Reinhold.
  - Lang, J. (1994). **Urban design: American experience**, New Yourk: van nostrand reinhold.
  - Lindstrom, M., Melo, J., & Ostergrem, P. (2003). Social capital and sense of insecurity in the Neighbour: a population- based multi level analysis in Malmo, Sweden. **Science and medicine**, vol 5, p 1111-1120.
  - Weaver, D. (2010). Social Security and Social Support, **Journals of Gerontology**, Series B: Psychological and Social Sciences, 61(1): S24-S34.